

P1-M5. Pomiar gęstości ciał stałych i cieczy metodą piknometryczną*

Zagadnienia

Gęstość masy. Pomiar masy wagą analityczną. Metoda piknometryczna wyznaczania gęstości masy.

1 Układ pomiarowy

Na stanowisku pomiarowym znajduje się waga analityczna z kompletem odważników, piknometr wraz z korkiem, butelki z roztworami NaCl oraz śrut ołowiany i plastikowy. Zadaniem eksperymentatora jest wyznaczenie gęstości dwóch roztworów soli i jednego ze śrutów metodą piknometryczną i odniesienie wyników do danych tabelarycznych.

2 Pomiary

1. Zważyć osuszony piknometr wraz z korkiem.
2. Napęlnić piknometr wodą destylowaną. Nadmiar wody usunąć za pomocą papieru. Zważyć.
3. Napęlnić piknometr badaną cieczą. Nadmiar cieczy usunąć za pomocą papieru. Zważyć.
4. Napęlnić piknometr badanym śrutem do 2/3 pojemności. Zważyć.
5. Dopęlnić wodą piknometr ze śrutem. Zważyć.

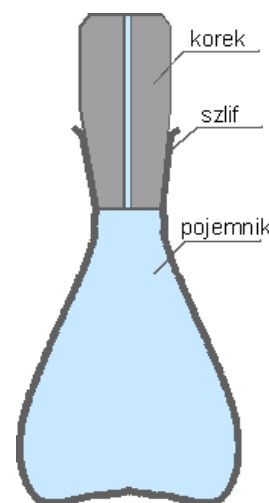

Fig. 1: Piknometr

3 Opracowanie wyników pomiarów

1. Korzystając z tabeli gęstości określić gęstość wody odpowiadającą danej temperaturze.
2. Obliczyć gęstości badanych cieczy

$$\rho_3 = \rho_w \frac{m_3 - m_1}{m_2 - m_1}, \quad \rho_4 = \rho_w \frac{m_4 - m_1}{m_2 - m_1}.$$

3. Obliczyć gęstość śrutu

$$\rho_s = \rho_w \frac{m_5 - m_1}{m_2 + m_5 - m_1 - m_6}.$$

4. Określić niepewność pomiaru masy $u_b(m_x)$.

*Opracowanie: dr inż. Alina Domanowska

temperatura otoczenia, °C		gęstość wody w temperaturze otoczenia ρ_w , kg/m ³		
	masa odważników, g	wskazanie śruby, mg	położenie na skali, mg	masa sumaryczna, g
m_1 - masa pustego piknometru				
m_2 - masa piknometru z wodą destylowaną				
m_3 - masa piknometru z cieczą A				
m_4 - masa piknometru z cieczą B				
m_5 - masa piknometru ze śrutem				
m_6 - masa piknometru z wodą i śrutem				

- Korzystając z prawa przenoszenia niepewności obliczyć niepewności pomiarowe wyznaczonych gęstości.
- Zapisać wyniki i ich niepewności w stosownym formacie.
- Obliczyć niepewności rozszerzone dla wszystkich wyników i zapisać w odpowiednim formacie.
- Porównać otrzymane gęstości z danymi tablicowymi¹.

¹ Źródło: Poradnik fizykochemiczny, WNT Warszawa 1974

Temperatura, °C	Gęstość wody, kg/m ³
0	999.84
1	999.90
2	999.94
3	999.96
4	999.97
5	999.96
6	999.94
7	999.90
8	999.85
9	999.78
10	999.70
11	999.60
12	999.49
13	999.37
14	999.24
15	999.10
16	998.94
17	998.77
18	998.59
19	998.40
20	998.20
25	997.04
30	995.64
40	992.21
50	988.04
60	983.21
70	977.78
80	971.80
90	965.31
100	958.35

Tabela przedstawia zależność gęstości wodnego roztworu chlorku sodu od stężenia i temperatury. Współczynnik $A_{20^{\circ}\text{C}}$ jest poprawką temperaturową o następującym znaczeniu: jeśli gęstość roztworu jest określona w temperaturze 20°C, to należy do niej dodać wartość $A \times (20^{\circ}\text{C} - T)$, żeby otrzymać gęstość w temperaturze T .

Stężenie NaCl ($T = 20^{\circ}\text{C}$)			Gęstość (kg/m ³) $t = 20^{\circ}\text{C}$	$A_{20^{\circ}\text{C}}$
%	kg/m ³	mol/L		
1	10,053	0,1720	1005,3	0,22
2	20,250	0,3464	1012,2	0,24
4	41,072	0,7026	1026,8	0,28
6	62,478	1,0688	1041,3	0,31
8	84,472	1,4451	1055,9	0,34
10	107,070	1,8317	1070,7	0,37
12	130,284	2,2288	1085,7	0,39
14	154,128	2,6367	1100,9	0,42
16	178,592	3,0553	1116,2	0,44
18	203,742	3,4855	1131,9	0,47
20	229,560	3,9272	1147,8	0,49
22	256,080	4,3808	1164,0	0,51
24	283,296	4,8465	1180,4	0,53
26	311,272	5,3251	1197,2	0,55

Fig. 2: Tabele gęstości wody i roztworów NaCl